

Pia Kauma kok

Kirjallinen kysymys vieraskielisen väestön kasvun huomioimisesta valtionosuusperusteissa ja tasausjärjestelmässä

Eduskunnan puhemiehelle

Valtionosuusjärjestelmällä pyritään varmistamaan julkisten palvelujen saatavuus tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän laskentaperusteissa huomioidaan muun muassa ikärakenteeseen, sairastavuuteen, työttömien määrään, asukastiheyteen ja sairastavuuteen liittyviä muutoksia. Tällä tavoin pystytään huomioimaan väestömäärältään supistuvien ja toisaalta taas kasvavien kuntien tarpeet paremmin.

Valtionosuusjärjestelmä ei kuitenkaan nykyisellään huomioi riittävästi erityisesti pääkaupunkiseudulla suhteellisen nopeasti kasvavan vieraskielisen väestön ja segregaaation mukanaan tuomia haasteita. Esimerkiksi Espoossa vieraskielisten eli muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien osuus väestönkasvusta oli 54 prosenttia vuonna 2010, mutta vuonna 2018 jo 72 prosenttia. Vieraskielisten osuuden vuosittaisesta väestönkasvusta on ennakoitu kiihtyvän siten, että vuoteen 2030 tultaessa jo 80 prosenttia väestönkasvusta olisi vieraskielisiä. Viime vuonna yhteensä 18 prosenttia espoolaisista oli vieraskielisiä.

Kunnallisvero on Suomessa tulovero, joka peritään verovelvollisen ansiotuloista. Huomionarvoista on, että Espoossa veronalaista tuloa saaneista vieraskielisistä 60 % maksoi kunnallisveroa, kun suomalaistaustaisilla vastaava osuus oli 78 %. Vuonna 2018 maksetun kunnallisveron mediaani eli tyypillinen maksettu kunnallisvero oli vieraskielisellä väestöllä 42 % kotimaankielisten mediaanista,

Vaikka väestömäärä kasvaa, kunnallisveron määrä ei kasva tarvetta vastaavasti. Vieraan kielen ja kulttuuritaustan huomioiminen vaatii huomattavaa palveluiden monipuolistamista muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä opetus- ja varhaiskasvatuksen palveluiden puolella. Valtionosuusjärjestelmän vieraskielisyyden yksikköhinta, noin 2 000 euroa/asukas, ei kata sekä heikompa tulotasoa että korkeampia palvelukustannuksia.

Espoo menettää valtionosuuksien tasausjärjestelmän kautta muualle Suomeen vuosittain keskimäärin 170 miljoonaa euroa, eli tämä summa vähentää joka vuosi Espoon tarveperusteista laskennallisten valtionosuuksien määrää, ja näin ollen myös vieraskielisyyden kustannuksiin tarkoitettun osuuden. Tasaukseen perustuvaa järjestelmää tuleekin uudistaa. Ei voi olla perusteltua, että kasvavat kunnat joutuvat rahoittamaan oman alueensa peruspalvelut verorahoituksella ja kas-

Kirjallinen kysymys KK 617/2020 vp

vuinvestoinnit velkarahalla, koska valtionosuuden tasaus vie kasvukunnilta suurelta osin tarveperusteisen peruspalvelujen rahoituksen.

Samalla tulee huomioida epäkohta, jonka mukaan valtionosuusjärjestelmän tulopohjan tasauksen kunnallisverotulot lasketaan kuntien keskimääräisellä verotuloprosentilla. Keskiarvoprosentin käyttö suurentaa tasausvähennystä niissä kunnissa, joissa kunnallisveroprosentti on keskiarvoa alempi. Mallin tulisi olla neutraali tältä osin ja siksi käyttää mieluiten kuntien omia veroprosentteja.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä tavoin hallitus aikoo muuttaa valtionosuusjärjestelmää, jotta paremmin huomioiksi tulevat ne kunnat, joilla vieraskielisen väestön osuus väestönkasvusta on suuri ja joissa vieraskielisen väestön osuuden on ennakoitu kasvavan edelleen tulevina vuosina,

voiko hallitus muuttaa laskentamallia siten, että vieraskielisyyden yksikköhintaa korotettaisiin esimerkiksi 3 000 euroa/vieraskielinen asukas, jotta palvelukustannukset saadaan katettua ja

mitä hallitus aikoo tehdä sen välttämiseksi, että kasvavat talouden ja koulutuksen keskuksset ajautuvat ylivelkaantumiseen ja jopa kassakriisiin sen seurauksena, että valtionosuuden tasaus vie kasvukunnilta tarveperusteisen rahoituksen ja kasvuinvestoinnit joudutaan rahoittamaan velkarahalla?

Helsingissä 31.8.2020

Pia Kauma kok